

medborgarna påminns om att varje brott utgör ett upp-
ror”. Så uppstår enligt Gardell en dubbel disciplinering.
Både mot ”den andre” som sitter i buren med Metallica i
öronen och mot oss ”vanliga medborgare” som förväntas
acceptera långtgående övervakning och rättsövergrepp
för vår egen säkerhets skull. Genom globalsamhällets
framväxt blir detta krig enligt Gardell närmast en *polisitär*
uppgift som bara handlar om att återställa ordningen.
Det postpolitiska undantagstillståndet blir permanent.

Medan texterna hos Dahlstedt och Testafahoney
satsar på att fånga in och analysera postpolitikens
yttringar väljer Chantal Mouffe i den nyöversatta boken
Om det politiska att peka på farorna med det tomrum
som uppstår när konsensus ersätter traditionella politiska
konfliktlinjer. Den belgiska postmarxisten Mouffe menar
att ”den demokratiska konfrontationen ersätts av en
sammandrabbning mellan essentialistiska identifikations-
former eller icke förhandlingsbara moraliska värden”.

Som exempel lyfter hon fram hur högerpopulistiska
och främlingsfientliga partier vunnit mark i länder som
Frankrike, Belgien, Danmark och Österrike och förklarar
framgångarna med de etablerade partiernas oförmåga
och den bleknande konflikten mellan vänster och höger
– eller om man så vill – mellan arbete och kapital. Enligt
Mouffe *kan* den kollektiva dimensionen inte elimineras
från politiken, även om vissa redan ”firat uppståndelsen
av en ny, icke-partianknuten, individualistisk väljare som
står fri från traditionella lojalitetsband”. När de kollekti-
va politiska identiteter som tidigare erbjudits försvagas
inträder en ny och farligare distinktion mellan ”vanligt
folk” och ett etablissemang som inte anses våga tala klar-
språk om ”de andra”.

Att vi befinner oss i ett postpolitiskt samhällstillstånd
och vad detta faktiskt innebär, beläggs tydligt och
klart de i båda aktuella böckerna. Men vad ska vi då göra
av den informationen? Vi som inte accepterar det ny-
liberala kasinot som ramverk för en skådespelets politik?
I sitt svar på frågan tar Chantal Mouffe avstamp hos den
radikalkonservative trettiotalsfilosofen (och nazisympati-
sören!) Carl Schmitts idéer om distinktionen mellan vän
och fiende som grunden för det politiska. Men där
Schmitt talar om ren *antagonism* och förnekar all sam-
hällelig mångfald framhåller Mouffe *agonismen*, eller den

I det postpolitiska samhället är medborgarna kunder.

politiska motståndarrelationen. Detta bör inte förstås
som den liberala konkurrensen, där politik enligt förfat-
taren reduceras till en eliternas tävlan. Det handlar i
stället om en verklig konfrontation kring ”motsatta pro-
jekt för hegemoni” där det som står på spel är ”själva
den maktkonfiguration kring vilken ett givet samhälle är
strukturerat”. Mouffes arena är uttalat den parlamenta-
riska demokratis institutioner, medan Dahlstedts och
Testafahoneys opposition mot det postpolitiska rör sig
på en mer svävande nivå. Att dessa två akademiker
manar till motstånd råder dock ingen tvekan om, och
författarna identifierar flera strategier till detta både för
den som deltar och den som vägrar delta i det postpoli-
tiska projektet.

Med det högljudda NEJ till alltings ekonomisering
som författarna förespråkar, befinner vi oss så i det poli-
tiska motståndets allra första fråga – Hur ska vi organi-

sera oss? Med den eventuella korrigeringen att den här
kampen inte handlar om att vinna några politiska kon-
flikter, utan om att (åter-) erövra det politiska som just
politiskt och om hur man får människor att omfatta
själva konflikten som nödvändig.

KRISTINA LINDQUIST
kristina.lindquist@arbetaren.se

Den bästa av världar? – Betraktelser över en postpolitisk samtid

Mekonnen Tesfahoney och Magnus Dahlstedt (red)
TANKEKRAFT FÖRLAG, 2008

Om det politiska

Chantal Mouffe
Översättning: Oskar Söderlind
TANKEKRAFT FÖRLAG, 2008